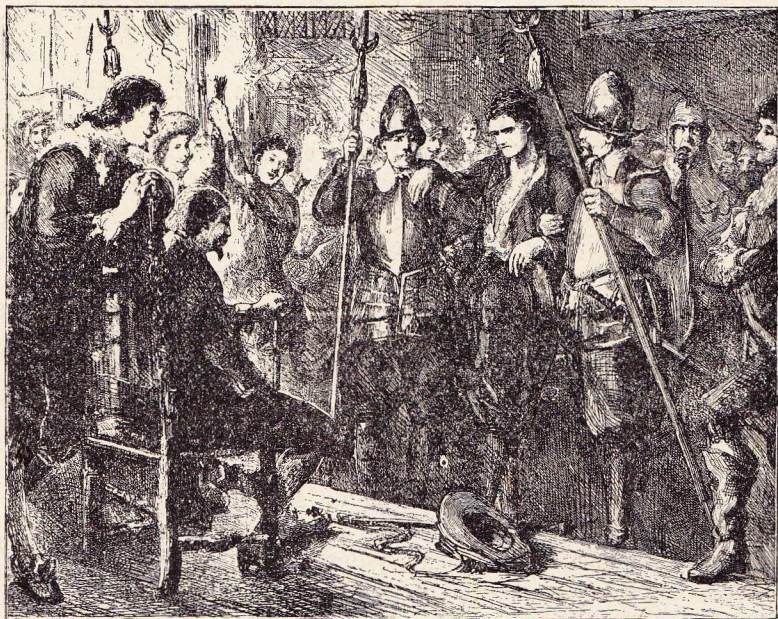

doen gelooven. Maar 's morgens hoorde ik den schout zeggen, dat hij een streng onderzoek zou instellen en de goud- en zilversmeden wilde laten waarschuwen. Ik meende de beurs aan een kameraad te geven, om ze te verkoopen, maar nu werden we bang. En dan kwam ik op het gedacht ze aan Bella Boudewijns te laten bezorgen. Mijn kameraad deed die boodschap.

Twee hellebaardiers stonden naast hem (blz. 265).

— Ge wildet dus de schuld op Bruno werpen. Waarom ?

— Omdat ik hem niet kan verdragen. Waarom is hij rijk en ben ik arm ! Hij geeft me bevelen... hij is hier baas. Ik was jaloersch van hem. Nu ik de beurs toch moest kwijt spelen, kon ik Bruno eens goed raken. Ge weet het thans. En het kan me niet schelen !

Dolf was eerst onthutst geweest door het snel en overwacht optreden van den jongen van Loo. Hij had bekend, zonder het eigenlijk zelf te weten. Doch nu begreep hij eensklaps zijn toestand. Dreigend verhief hij zijn dorschvlegel.

— Laat me door ! zei hij met heesche stem. Laat me gaan, of ik dood u !

Dolf snelde Adelbert voorbij, en liep achter de schuur over den weg. Adelbert ging in huis. Daar zaten de moeder en de zusters te schreien, om hetgeen ze juist gehoord hadden.

— Ik ken den dief... het is de knecht, een oud-veroordeelde ! riep Adelbert.

— Hoe weet ge het ? vroeg zijn vader.

— Ik zal alles vertellen... kom, laten we hem eerst aanhouden ! Hij loopt weg.

De vier mannen snelden naar buiten. Ze bemerkten Dolf niet meer.

— Toch kan hij niet ver zijn, verzekerde Adelbert. Hij zal zich tusschen het riet verborgen hebben.

— We moeten hem zoeken, sprak de schout. Laat ons wapens mee nemen, een riek, een vork of een knuppel. Maar heeft hij bekend?

— Alles verklaarde zijn zoon.

Bruno haalde voor ieder een wapen uit de schuur. Men stapte op het ijs naar het riet. En terwijl men tusschen het bevroren kruid speurde, vertelde Adelbert hoe hij gehandeld had.

— Ginder rijdt hij weg... hij is op schaatsen! riep Bruno eensklaps. Hij heeft zeker in dat huisje er een paar gehaald.

De knecht was dadelijk een heel eind weg. Men moest de achtervolging opgeven, maar ging toch tot aan de kleine woning. Een vrouw zat nog bevend in het keukentje.

— O, wat schrok ik, zei ze. De knecht Dolf kwam daar binnen en ik moest hem de schaatsen van mijn man geven. Hij bedreigde me, tierde en vloekte. O, wat deed hij leelijk!

— Hij zal zijn straf wel krijgen, verzekerde de schout.

Het gezelschap keerde naar de hoeve terug. Moeder en zusters, Klara en ook Annette wachtten nieuwsgierig naar verder nieuws.

Adelbert vertelde nog eens alles over...

De heer van Loo was wat zenuwachtig... Hij dacht aan de andere beschuldiging tegen Bruno Rijkaart... Zou de schout van Hondshoote gelijk hebben en de boerenzoon nu waarlijk in betrekking staan met Isegrim. De heer van Loo had den moed niet, thans den jongen man daarover te onderwerpen. Toch begon hij over het vreemde meisje.

— Ge hebt een tweede zieke in huis? vroeg hij aan den landbouwer.

— Ja, en ik wilde er u juist over spreken, heer schout. Zij lijkt mij een zonderlinge juffer toe...

— Maar vader, het meisje ziet er onschuldig uit, sprak Bruno.

Deze opmerking trof den heer van Loo en versterkte bij hem het vermoeden, dat Bruno meer van die vreemdelinge wist.

— De juffer draagt de kleedij van een visschersdochter, hernam de boer. Maar daaronder heeft zij zulk fijn linnen, als de edelste dames dragen, beweert mijn vrouw. En vannacht heeft zij liggen ijlen, over Adelida Prijcke en Hondshoote... en ook al over een heks.

— Dus insgelijks over Adelida Prijcke? vroeg de schout haastig.

— Ja... Nu is ze bij zinnen, maar toch zeer zwakjes...

— Breng mij eens bij haar!

De heer van Loo kwam bij Jacqueline en was dadelijk getroffen door haar schoonheid... Maar de kranke keek hem onrustig aan...

De schout besloot dadelijk de kwestie aan te vatten... Ha, dit meisje had over de dochter van den heer Prijcke geïld... Dat was een aanduiding...

— Gij hebt Adelida Prijcke in vrijheid gesteld, zei de heer van Loo bruusk...

— Ja, antwoordde Jacqueline, maar 't was of ze dadelijk van haar rechtzinnigheid schrok.

De bekentenis ontroerde den schout.

— Waarom deedt ge dat? hernam hij.

- Uit medelijden, heer !
- Dat eert u... Maar hoe wist gij, waar jonkvrouw Prijcke opgesloten was ?
- Dat kan ik niet zeggen...
- De angst in die schoone, groote oogen nam toe...
- En waarom kunt ge dat niet zeggen ?
- Ik kan niet... O, mijn hoofd ! kloeg Jacqueline.
- Ik moet dat weten, meisje. Ik ben de schout van Winoxbergen.
- Hij zag, hoe een schok de zieke beroerde...
- Ik heb mijn plicht gedaan... vraag mij niets meer ! stamelde ze...
- Wie zijt gij ?
- Ik heet Antonia...
- Waar woont ge ?
- Ik kan het niet zeggen...
- Maar waarom zoo geheimzinnig ?
- O, vraag me niets meer... Ik ben een zwerveling...
- Van waar komt ge dan ? vervolgde de schout onbarmhartig.
- Ik kan niets zeggen... O, om de liefde Gods, laat mij rusten...
- Ze sloot de oogen. De heer van Loo begreep, dat zij weer zou bezwijmen, indien hij haar verder verhoorde.
- Ja, rust..., zei hij vriendelijk...
- Hij trok zich terug en in de keuken sprak hij :
- Laat geen vreemde bij haar ! En bewaak haar goed. Zij is in elk geval een verdachte persoon. Ik moet er het mijne van weten, doch nu is het niet mogelijk, meer uit haar te krijgen. Wat zei ze nog zoo al in haar ijtaal ?
- Een der zusters, die in de kamer van Jacqueline geslapen had, werd geroepen, om daarover inlichtingen te geven.
- Soms lag het meisje zwaar te ademen, vertelde ze. Dan weer zei ze vreemde woorden.
- Vlaamsche ?
- Neen... ik kan er niet wijs uit... Maar duidelijk verstond ik eenige namen.
- Adelida Prijcke ?
- Ja... En ze had het ook over Wouter van Dillen. En dan zei ze, dat ze Jacqueline heette.
- Wat zegt ge ! Noemde ze zich zoo ? riep de schout verrast uit.
- Ja... Duidelijk heb ik ze eens hooren roepen : « Niemand mag weten, dat ik Jacqueline heet ». En ze prevelde wat van hekserij...
- Maar mijn Hemel, als zij maar Jacqueline niet is, de heks van Nieuwpoort, die overal opgezocht moet worden, kreet de heer van Loo.
- e boerin slaakte een gil...
- Zij een heks ? zei Bruno. Maar heer schout, dat kan niet !
- En waarom niet ? vroeg de heer van Loo, den zoon scherp aanblik-
- Zoo'n schoone zoete juffer met een gelaat, dat meer aan een Engel gelijkt.
- Kent gij haar dan zoo goed ?
- O, neen, maar ik hielp haar in huis drage ...

— O, mijnheer van Loo... zou zij die heks kunnen zijn! stamelde vrouw Rijkaart, die over al haar leden beefde.

— Ze noemt zich Jacqueline in haar ijlen... maar dat mag niet bekend zijn... Ze weet meer dan het gerecht, want ze kende de gevangenis van jonkvrouw Prijske... Men beweert, dat Isegrim, die Adelida ontvoerde, door hekserij werd geholpen en voor zoo'n stout stuk kon het wel niet anders...

— Maar zij heeft jonkvrouw Adelida verlost, heeft ze bekend, merkte Bruno op, niet vermoedend, hoe hij zich zelf in de oogen van den magistraat verdacht maakte.

— O, het is mogelijk, dat Isegrim haar niet meer gehoorzaamt, hernam de schout. En nu kan zij zich gewroken hebben.

— Doch jonkvrouw Prijske werd juist als borg voor die heks weggehaald, hernam Bruno. Dan zou ze tegen zich zelve werken...

— O, misschien wel, om zoo medelijden op te wekken voor haar zelve! riep de heer van Loo wat bitsig. En bovendien, wie kan al de kronkelwegen van een heks begripen?

— Dat is zoo! stemde vrouw Rijkaart toe. O, heer van Loo, dan kan ik het schepsel niet langer houden! Mijn huis moet nu al gezuiverd worden... Wat een mensch toch overkomen kan... En uw dochter is hier ook!

Vrouwe Rijkaart sloeg een kruis en staarde den magistraat diep ontsteld aan. Een dienstmaagd der hoeve had in het melkhuis ook iets van het verhandelde verstaan en kwam driftig binnen, verklarende:

— Ik blijf hier geen kwartier meer... Ha, nu begrijp ik, waarom er wel zestig kraaien in de boomen aan den dijk zitten...

— Maar die zijn er alle dagen, beweerde Bruno.

— Ik wil den duivel niet ontmoeten, als ik naar den stal, den zolder of den kelder ga... Vanochtend was Blare zoo lastig en stampte ze den akker melk om. Als het beest maar niet bekekt is met een kwade ziekte. Ik maak mijn pakje, vrouwe tot het hier gezuiverd is!

En de meid snelde naar haar kamertje. Boer Rijkaart zag vragend den schout aan.

— En sprak het meisje ook over Wouter van Dillen? vroeg Adelbert aan de dochter.

— Ja, jonker! Ik heb zijn naam wel drie of vier maal gehoord, waar wat ze zei, heb ik niet verstaan. En te denken, dat ik nu in dezelfde kamer geslapen heb...

— Als haar kwade hand maar niet op Wouter van Dillen rust, zoodat het lijkt, of hij schuldig is aan den moord te Loo, sprak Adelbert, die Livina's broeder onschuldig had willen zien.

— Dat is een andere kwestie, hernam zijn vader. Mijn besluit is genomen.

— Zij gaat heen, hé, heer! vroeg de boerin.

— Maar moeder, als de heer van Loo, zich nu eens vergist! zei Bruno. Een zieke vervoeren met dat guur winterweer...

— O, een heks weet daar van niet, beweerde de schout. Boer Rijkaart laat uw wagen inspannen... Ik zal het meisje uitleveren aan het gerecht... We zullen haar dadelijk naar Veurne brengen... Het is mijn plicht. Zoo zullen we wellicht ook de macht breken van dien Isegrim, welks aanhouding door de regeering gelast is... Houd de dienstmaagd nog hier, want van het gebeurde mag niets bekend worden, tot we goed en wel het meisje overgeleverd hebben.

Moest het Isegrim ter oore komen, wie weet welke ontmoetingen we hadden!

Bruno moest zeer tegen zijn zin den wagen gereed maken. Hij spande er de wijte over en legde dikke bossen stroo op den bodem.

— Ik kan niet gelooven, dat het schoone, zachte meisje een heks is, bromde hij. Zelf heb ik nu ondervonden, hoe gemakkelijk een mensch verdacht wordt. Ha, ik moet Bella nog alles gaan vertellen, maar ja, nu zal ik wel voor voerman dienen te spelen ook.

Maar wie zou thans Jacqueline kleeden? Niemand had er lust toe... Men schuwde haar reeds als een duivelsch wezen, dat anderen ongelukkig kon maken...

De vrouwe begaf zich even bij de zieke, om te zien of ze wakker was. Het meisje opende de oogen, en de boerin herkenkend, vroeg ze :

— Is die man weg? Ik wil opstaan en heengaan... Het zal wel lukken...

— Kleet u dan! antwoordde vrouw Rijkaart huiverig, blijde, dat Jacqueline zich zelve zou helpen.

Ze verliet de kamer en sloot de deur. Ze vertelde aan den schout, wat het meisje gezegd had.

— Ha, ze vrees dus aangehouden te worden, sprak de heer van Loo. En ze wil vluchten... Neen, neen, ik vergis me niet... Laat ze stil doen...

— Maar als ze door tooverij verdwijnt!... waarschuwde de boer.

— Vlug, maak van bossen stroo kruisen en leg die onder de ramen van haar kamer en ook een aan de hoevepoort, dan kan ze niet weg... We zullen ook den wagen met kruisen teekenen... geef een stuk kalk... Dan is haar macht gebroken... Kom, ik zal u helpen...

DE HEKS GEVANGEN.

Jacqueline stond op. Ze was duizelig en moest zich aan een stoel vast houden...

— O, wat is er allemaal met mij gebeurd! zei ze somber... ik was moe, toen ik van Hondshoote kwam... en ik wilde wat rusten onderwege... ik kon niet meer... Toen ben ik zeker bewusteloos geworden. En nu lig ik hier. Die vreeselijke man verhoorde mij... En hij is van het gerecht! Hij zal terug keeren... ik moet de vlucht nemen, anders voert hij mij naar de gevangenis... En als hij weet, dat ik Jacqueline ben, om wie Mariette riep...

De jonkvrouw sidderde. Ze dacht aan wat Kathelijne haar verteld had over Jeanne Panne...

Ze spande al haar krachten in, om zich te kleeden.

— Ik moet Winoxbergen bereiken, vervolgde ze bij zich zelf. Wat zullen baron van Wimpele en Bernardine ongerust zijn! En mijn arme vader, zoo hij het verneemt, dat ik verdwenen ben!

Gejaagd haastte de ongelukkige zich zooveel ze kon, niet vermoedend, hoe ze reeds in de macht van het gerecht was. Ze verliet de kamer. Van schrik zonk ze in de keuken op een stoel neer. Daar stond voor haar dezelfde man.

— Genade! kermde ze, als buiten zinnen.

— Gij zijt Jacqueline! bulderde de heer van Loo, om haar te verrassen.

— Ja, bekende ze, want alle kracht scheen uit haar geweken.

— De heks van Nieuwpoort, hernam de schout. Om u riep te Brugge de bruine Mariette.

— Ik ben geen heks ! kermde de gevangene, want dat was zij reeds... Ze boog het hoofd en weende.

— Ga gewillig met mij mee ! beval de heer van Loo.

Ze begreep het gevaar en richtte zich op.

— Laat mij gerust ! smeekte ze. Ik ben geen heks... Hoe kunt gij nog aan hekserij gelooven ! Die bestaat immers niet.

Dat waren vreeselijke woorden voor den magistraat...

— Hoort ge dat ? riep hij uit. Zij gelooft aan geen hekserij. We moeten nu niet meer twifelen ! Jacqueline, ge zijt mijn gevangene...

Haar blik vonkte nu.

— Waarom ? vroeg ze.

— Gij zijt een heks... ge gaat met Isegrim om... ge helpt dien vervloekten roover !

— Isegrim is geen roover, maar een eerlijk man... Hij is mijn vader ! verklaarde ze fier...

En in die fierheid ging ze te ver, werd ze te onvoorzichtig, te roekeloos. Ze stond thans recht met de houding van een vorstin, en in al haar verblindende schoonheid. Zoo had Wouter haar gezien in de weelderig bemeubelde en met heerlijke schilderijen behangen kamer van de Reiger.

De heer van Loo was zelf een oogenblik onthutst... Adelbert bewonderde Jacqueline. Bruno gevoelde innig medelijden.

— Mijn vader is een vijand der Spanjaarden en van hen, die den vreemdeling vleien, maar niet van de Vlamingen ! hernam Jacqueline. En we zijn goed katholiek en verwerpen alle bijgeloof. Ons zuiver geloof is ons genoeg...

— Mijn vangst is nog beter dan ik dacht, verzekerde de schout.

— Waarom houdt ge me aan ? Omdat een waanzinnige vrouw, die te Brugge in het vuur vermoord werd, om mij riep...

— Uw moeder !

— Neen !

— O, ge zult wel alles afliegen...

— Liegen doe ik niet ! Sta ik te liegen, als ik u onbevreesd zeg, wie mijn vader is ! Er is een bevel om mijn vader aan te houden, maar niet zijn dochter ! Ik heb Adelida Prijcke bevrijd uit deernis met haar. Ha, ik word er wel voor beloond !

— We kunnen hier niet langer spreken, zei de schout. Het is mijn plicht u aan te houden en weg te voeren.

— Wat misdeed ik ?

— Jacqueline, de heks, moet gevangen genomen worden, dat bevel werd door gansch Vlaanderen verspreid. En gij zijt Jacqueline.

— O, hoe laf .. De roovers tusschen Brugge en Veurne hebben vrij spel en het gerecht vermag niets tegen hen. Maar een weerloos meisje oplichten en in den kerker sluiten, ha, zulks is zeer moedig !

— Begin nu niet met het gerecht te beleedigen, waarschuwde de schout, die onwillekeurig toch eerbied voor haar gevoelde.

— Het gerecht beleedigt zich zelf door zulke daden !

— We moeten vertrekken...

— Ik ben gereed. Ik kan mij tegen mannen niet verzetten.

Jacqueline wendde zich tot de hoevebewoners en zei :

— Goede lieden, gij meent ook, dat ik in dienst van den duivel ben. God weet, hoe ik Hem en de H. Maagd Maria bemin en vereer... Gij vreest mij... ik zie het. Toch dank ik u voor uwe goede zorgen. O, misschien ware het beter, dat ik gestorven ware, daar waar ik neerzonk... Een vreeselijk lot staat me te wachten...

Ze volgde den heer van Loo naar buiten en zag de kruisgewijze liggende stroobossen...

— Is dat voor mij ? vroeg ze... O, God zij geloofd, ik vrees het Heilig Kruis niet... Aan de voeten van het Kruis heb ik steeds troost gezocht en dat zal ik nog meer doen...

— Zoo spreekt geen heks, dacht Bruno.

Hij vreesde de jonkvrouw niet en hielp haar opstijgen. Dat ontging den schout niet en deze mompelde :

— Ik moet ook Bruno scherp ondervragen. Hij weet meer van Isegrim dan ik dacht... Bij alles, wat ik nu gezien en gehoord heb, begin ik het te begripen, dat die Jacqueline in de buurt van de hoeve gevonden werd.

De arme Jacqueline had te veel van haar krachten geeischt en op het stroo zonk ze in een toestand van verdooving neer.

Vrouw Rijkaart naderde schuw den wagen. Ze had twee stroobossen in de hand...

— Bruno, leg ze in den vorm van een kruis tusschen u en die heks, zei ze bezorgd.

— Och, waarom ! mompelde de jonge man.

— Ja, ja, dat is heel goed, sprak de schout, die ook op de bank plaats nam.

Adelbert zou naar Winoxbergen terug keeren. Hij moest schoon linnen halen voor zijn zuster.

Juist kwam boer Boudewijns, de vader van Bella, het hof op, om eens nader nieuws te hooren over de tasch.

— Dat is in orde, zei de boer. Bruno is natuurlijk onschuldig. Ik zal u alles vertellen.. Maar er is thans wat anders. De wagen, die daar weg rijdt, vervoert een heks...

— Wat... een heks ! En zat die hier ?

— Kom binnen... we zullen het verhalen...

— Maar we moeten ons huis zuiveren, verklaarde vrouw Rijkaart... O, wat iemand ontmoeten kan, als hij liefdadig wil zijn...

En zoo werd Jacqueline als gevangene naar Veurne gebracht.

IN DE GEVANGENIS.

Men had Wouter van Dillen in een krocht gebracht, waar nog andere gevangenen zaten. Men deed dat meer, in de verwachting, dat misdadigers tot lotgenooten spreken zouden... En zoo verrieden ze soms zich zelf door onvoorzichtige uitlatingen...

En in het somber hol bemerkte Wouter een kennis. Het was Mannaert, de soldaat, die hem om zijn bemiddeling gevraagd had.

— Ge ziet in welk een toestand ik zelf ben, zei Wouter tot hem. Ik kan niets voor u doen... men heeft mij van een gruwelijke misdaad beticht.

— En ik ben al veroordeeld ! kermde Mannaert, die half waanzinnig was van angst. Elk oogenblik vrees ik, dat de beul mij zal halen om me aan de galg te hangen. En wat kan ik er aan doen, dat die Isegrim mij bedroog aan de poort... Wist ik, dat hij de dochter van den schout wegvoerde !

Zoo jammerde Mannaert altijd maar voort. Hij kromde zich van benauwdheid, toen plots een officier binnen trad. Het was Jeronimo d'Alleira, de verloofde van Adelida Prijske. Een cipier vergezelde hem.

— Waar ligt de lummel ? riep hij in gebroken Vlaamsch. Ha, daar...

— Genade, heer ! kermde Mannaert, die waarlijk meende, dat zijn laatste oogenblik nu genaderd was.

De Spanjaard gaf hem een stomp met de punt van zijn laars, en snauwde tot den bewaker :

— Maak hem los !

— Genade, heer ! O, ik ben nog zoo jong... en nu reeds sterven ! kloeg de krijgsman.

— Houd uw snater ! Luister nu eens goed... De edele jonkvrouw Prijske is terug... en ze heeft me om uw leven gebeden. Dank het de genadige jonkvrouw, dat uw domme kop niet door een strop zal kijken... Maar het is weer oorlog en ik zal u bij 't eerste gevecht in de voorste rij zetten, zoodat de wereld toch spoedig van zoo'n ezel verlost zal zijn. Voorloopig zijt ge dus vrij. Ge ontloopt de galg boef, maar ge krijgt een kogel of een sabelhouw ! Dat belooft ik u...

Mannaert vertrouwde den Spanjaard blijkbaar nog niet. Maar de cipier herhaalde dat hij genade gekregen had door de voorspraak van jonkvrouw Prijske, die behouden bij haar ouders teruggekeerd was.

Ook Wouter van Dillen hoorde dit nieuws en dadelijk dacht hij aan de belofte, die Jacqueline hem gedaan had.

— Hoe werd de jonkvrouw bevrijd ? vroeg hij aan den cipier, die vrij gemeenzaam met zijn gevangenen omging.

— Door een jong meisje... maar het is een geheimzinnige geschiedenis, naar het schijnt. Meer weet ik er niet van.

— En is dat meisje bekend ?

— Neen... ze verdween als een geest. Hoe is het, Mannaert, blijft ge liever hier !

D'Alleiro was reeds verdwenen.

— Ben ik waarlijk vrij ? vroeg de soldaat.

— Ja, maar ge hebt gehoord, wat de hoofdman er bij zei : Hij durfde de bede van jonkvrouw Prijske niet weigeren, doch liever had hij u aan de galg gezien... Hij wil u nu anders in den dood zenden.

— Maar het is geen oorlog...

— De wapenstilstand is verbroken... Waart ge maar onkwetsbaar, mijn vriend, want reken er op, dat mijnheer d'Alleiro zijn woord houdt. Nu, in elk geval, moet de beul voor u geen strop draaien en tijd gewonnen is veel gewonnen.

De cipier leidde Mannaert heen. Onmiddellijk kwam hij terug.

— Jonker van Dillen, voor u heb ik zoo'n plezierige boodschap niet sprak hij.

— Wat is er dan ?

— Ik moet u naar de heeren brengen....

— Naar de pijnbank ?

— Ja.

Wouter huiverde, maar hij beheerschte zich.

— 't Zij zoo, mompelde hij. En toch kan ik ook daar slechts de waarheid zeggen. Ik heb geen moord gepleegd.

— 't Spijt me, maar ik moet u boeien, hernam de cipier.

— Doe het dan !

En geketend werd Wouter van Dillen uit de gevangenis geleid. Een wacht van soldaten nam hem over, en leidde hem naar de rechtszaal...

IN DE PIJNKAMER.

Eerst brachten de soldaten Wouter van Dillen voor den schout. Hij werd daar ongeboeid binnen geleid. Twee hellebaardiers stonden naast hem. De heer Prijcke zat op een stoel. Hij was goed gestemd, door den onverwachten terugkeer van zijn dochter.

— Wouter, zei hij, het spijt me u in dien toestand te zien, en ik wenschte, dat alles een misverstand ware. Helaas, de bezwaren tegen u zijn verpletterend... Ik moet u nu vragen of gij in uw ontkenning volhardt.

— Ik ben onschuldig, heer... antwoordde Wouter rustig.

— Ik heb nu niet tot taak alles weer na te gaan. Gij blijft dus bij uw vroegere houding.

— Ja, heer, ik heb de waarheid gezegd.

— Ge verzwijgt die juist... Ge wilt niet bekennen, welke meisje u naar Nieuwpoort vergezelde, toen ge uit Engeland terug keerdet.

— Dat kan ik niet zeggen, heer, maar het was Roza niet, vermits ze pas later uit Brugge vertrokken is. Waarom weigert men dit allergewichtigst punt te onderzoeken ?

— Ik herhaal, dat men mij opgedragen heeft, u alleen te vragen, of gij in uw ontkenning volhardt. En dat is zoo... Wouter, bedenk u nogmaals. Ik heb innig medelijden met u. In de pijnkamer staat de beul... en zitten de rechters. Zoo gij blijft ontkennen, moet de wacht u daar geleiden en ge weet waarom.

— Ook daar zal ik den moord ontkennen ! verzekerde de gevangene... Ik ben onschuldig, waarom brengt men jonker van Rooze niet hier !

— Wouter, ik voer slechts bevelen uit. Uw vader is mijn vriend... maar ik ben hier als schout... Voor de laatste maal vraag ik u, of gij ontkent ?

— Ja, heer...

De magistraat stond op en gaf de wacht een wenk. De soldaten leidden Wouter nu in een ander vertrek en een schok beroerde den ongelukkige, toen hij plots de afschuwelijke foltertuigen zag. Daar ook zaten rechters in roode gewaden en stonden de beul en zijn helpers.

Wouter dacht plots aan Isegrim. Die had hem toch beloofd zijn onschuld te bewijzen... Waarom dan liet hij niets van zich hooren?

De gevangene werd voor de rechters gevoerd. Een van deze wees naar den beul en zei :

— Ge weet waarom die dienaar van het gerecht hier staat. Ge loochent alle schuld en daarom zendt de schout u voor ons. Wij vermanen u voor de laatste maal... Bekent gij den moord op Roza, de dochter van Roger, schoutsdienaar te Nieuwpoort, gepleegd te hebben?

— Ik ben geheel onschuldig aan dien moord, antwoordde van Dillen.

— Dan zullen we punt voor punt behandelen. Eerste vraag : welk meisje hebt gij naar Nieuwpoort geleid, toen gij uit Engeland naar huis weer keerdet?

En Wouter bedacht, hoe door zijn woorden de schoone Jacqueline in een zaal als deze kon gevoerd worden. Hij wilde geen lafaard zijn en geen schuld hebben aan haar dood.

— Gij weigert het ons te zeggen? klonk stroef de stem van den man, die zoogenaamd het recht beoefende.

— Ja, heer. Een belofte belet het mij en ik mag mijn woord niet breken.

— Dus was het in elk geval een verdacht persoon?

— Meer kan ik u niet verklaren.

— Dan moet de pijnbank u dwingen het ons mee te deelen.

— Maar dat meisje kon Roza niet zijn, heer! riep Wouter uit. En het gaat hier toch over den moord.

— Wie was ze dan?

Wouter zweeg en de rechter gaf den beul een wenk. Diens helpers grepen den jongen man vast en sleurden hem mee. Uit zucht tot zelfbehoud bood van Dillen even weerstand, maar het baatte hem niet en na eenige oogenblikken lag hij gebonden op een bank.

De rechter kwam nader. Zijn roode mantel geleek een reusachtige bloedvlek...

— Wie was het bewuste meisje? klonk het koud en streng...

— Mijn geweten verbiedt het mij te zeggen..., antwoordde Wouter.

— Doe voort! beval de magistraat aan den beul.

Deze legde den ongelukkige een doek op den mond. De helper goot er een straal water in... De doek pilde naar binnen, drong tot in de keel... De beulsknecht goot weer... Wouter kreeg het vreeselijk benauwd... Zijn adem bleef weg... Zijn gelaat uitte angst... De rechter keek star en ongevoelig toe... Hij zag het wezen blauw worden en opzwellen. Dan pas wenkte hij de folteraars op te houden...

Wouter spuwde een gulp water uit. Zijn borst zwoegde... Eindelijk keerde de adem terug.

— Wie was dat meisje? hernam de rechter.

Van Dillen schudde ontkennend het hoofd...

— Ge weigert nog? snauwde de magistraat. Mannen, ontbindt hem. Deze proef is blijkbaar te zwak. We zullen hem de duimschroeven aanleggen.

Wouter werd van de bank gelicht. Hij duizelde zoo, dat een der knechten hem moest ondersteunen. En nu zou het onmenschelijk gerecht beginnen om zijn schoon, kloek lijf te schenden, het te verminken, te breken, stelsmatig te vernietigen (1).

— Wie was het meisje ? vroeg de rechter nogmaals...

— Ik kan en mag het niet zeggen ! riep Wouter uit. En wat heeft dit met den moord op Roza te maken ! De behandeling mij aangedaan is onrechtvaardig.

— Vergeet niet, dat wij u de tong met een gloeiend ijzer kunnen doorsteken voor belediging de justitie aangedaan ! vermaande de getabberde heer. Leg hem de duimschroeven aan ! vervolgde hij tot den beul.

Weer bond men Wouter, maar zoo, dat zijn rechterhand bewogen kon worden. En de duim dier hand werd geklemd in een soort van vingerhoed, welke men vernauwen kon. Het was een schroef eigenlijk, welke men nu toedraaide.

Van Dillen perste de lippen op elkaar.

— Wie was het meisje ? herhaalde de rechter...

— O, vraag het mij niet meer... het is nutteloos ! riep Wouter uit.

Dichter nog ging de schroef en de gefolterde uitte een kreet van smart.

— Zult gij spreken ? vroeg de rechter.

— Neen !

Nu hoorde men een gekraak... En de arme jongeling leed geweldig. Bloed druppelde uit de schroef...

Daar werd de deur geopend en trad de heer Prijcke binnen.

— Heeren, de schepenen van Nieuwpoort eischen, dat Wouter van Dillen als burger hunner stede, voor hun rechtbank verschijne, zei hij haastig. Hier is de brief, door den bode gebracht.

De rechter keek het stuk in... maar intusschen verlichtte men den gemartelde niet.

— Is die vraag wettig ? vroeg de rechter.

— Ja, antwoordde de Veurnsche schout. Men eischt van Dillen op en dan moet daaraan voldaan worden. Hij is poorter van Nieuwpoort.

— Maar de moord werd te Loo bedreven...

— Dat doet er niet aan. De schepenen van Nieuwpoort verzoeken, wat hun recht is.

Inmiddels leed Wouter nog steeds zijn verschrikkelijke pijn...

— Maar zijn eigen vader is schout te Nieuwpoort, hernam de magistraat, die blijkbaar liever zijn wreede taak niet opgaf.

— Mijnheer van Dillen is uit zijn ambt ontzet, sprak Prijcke... Zoo aan den eisch der schepenen niet voldaan wordt, kunnen daaruit moeilijkheden voor onze stede ontstaan.

(1) Het middeleeuwsch gebruik der pijnbank, om door lichaamsfoltering aan beschuldigten bekentenissen af te persen, bleef vele eeuwen voortbestaan. Het werd, tegen 't advies van al onze gerechtshoven, door een edict van Jozef II afgeschaft, maar door diens opvolger hersteld, totdat de Fransen het bij decreet van 17 December 1794 bepaald afschaften. Op dat dwangmiddel wijst nog het spreekwoord : « Men moet hem op de pijnbank leggen, om het eruit te krijgen ». Het water, het vuur, de koord, het gloeiend ijzer, de Spaansche laarzen of beenschroeven, de wipgalg en het houten paard waren de meest gewone pijnigmiddelen. (A. De Cock).

— Welnu, het zij dan zoo.

En de rechter gaf bevel Wouter te ontbinden. Het was hoog tijd, want de gefolterde leed nu zoo ontzettend, dat de smart hem schier bezwijmde...

Zijn duim was afschuwelijk verminkt... Prijcke gevoelde medelijden.

— Dan leveren wij hem aan u over, zei de rechter. Het is een halsstarrige booswicht.

De schout van Veurne liet van Dillen in een andere kamer brengen en ontbood een heelmeester, die de wonde verbond, wat de pijn toch wat verzachtte... Toen de dokter hiermede nog bezig was en Prijcke den lijder bemoedigend toesprak, stormde een schoutsdienaar binnen en vertelde opgewonden :

— Men voert daar de heks van Nieuwpoort aan...

— Jacqueline ! riep de schout gejaagd uit.

— Ja, heer ! De schout van Winoxbergen heeft haar aangehouden in de Moeren.

— Mijnheer van Loo ! Dat is een goede vangst...

Tot de soldaten vervolgde Prijcke :

— Houdt jonker van Dillen hier, ik kom straks terug.

En hij snelde heen... Wouter had het bericht ook verstaan, en, ondanks zijn eigen pijnen, dacht hij huiverend aan het lot van het arme meisje... Hij hoopte vurig, dat het een vergissing zou blijken te zijn...

OP DE MARKT TE VEURNE.

Bruno Rijkaart was inderdaad met zijn wagen te Veurne aangekomen. De aanwezigheid van een schout op de voorbank wekte de aandacht van de voorbijgangers. Deze volgden nieuwsgierig het voertuig. En ze wezen elkaar de witte kruisen op den zijwand... Wat mocht dat alles beteekenen ?

— O, 't is duidelijk, dat er onderwege iets zonderlings gebeurd is, zei de oude man... Door kruisen hebben die menschen een onheil afgewend...

— Zouden ze iemand onder de wijte mee hebben ? vroeg men.

De wagen bleef voor de woning van den heer Prijcke staan. Een dienaar vertelde, dat zijn meester naar 't gerechtsgebouw was gegaan.

— Roep den schout, zei de heer van Loo. En meld hem, dat ik Jacqueline, de heks van Nieuwpoort aangehouden heb.

Deze woorden werden luid uitgesproken, zoodat de omstanders ze verstonden. Blijkbaar was de schout van Winoxbergen fier op zijn overwinning. Het nieuws vloog van mond tot mond. En meer nieuwsgierigen troeften samen.

— Doe de wijte neer, zei de heer van Loo tot Bruno.

— Maar, heer...

— Gehoorzaam ! beval de schout wat nijdig.

En de boerenzoon verwijderde de huif. Jacqueline was weer volkomen bij haar zinnen en keek schuw op.

— Sta recht ! gebod de schout.

Hij wilde haar aan de menigte vertoonen. Het arme meisje gehoorzaamde. Daar stond ze weer, in al haar schoonheid. Een gloed sloeg haar in 't wezen. Haar oogen fonkelden. De fierheid laaide nogmaals op. Jacqueline zag hoe de omstanders het teeken des kruises maakten.

— Menschen, ik ben geen heks ! riep ze. Ik geloof in geen booze machten, maar alleen in God, den Almachtige, in Zijn Zoon, Ons Heere Jesus Christus en in de Heilige Maagd Maria. Gansch onschuldig sta ik hier...

Even bleef het stil. Die vorstelijke gestalte maakte diepen indruk.

— Een verduiveld lieve meid, zei Pol van Rooze, die ook in de nabijheid was, tot Karel, zijn knecht.

— Ja, zij doet me zelfs aan Julietta denken...

— Houd toch uw mond !

— 't Is zoo een woord, dat mij ontviel... Ja, die Jacqueline is een prachtige deerne...

— Ze moet een edelmansdochter zijn !

Brak, de andere dienaar van den jonker, verscheen nu ook. Het drietal stond toch wat afgezonderd van de menigte.

— Ze hebben haar in de Moeren gegrepen, vertelde hij.

— Hoe weet ge dat ? vroeg van Rooze.

— Van Dolf... Die heeft de juffer daar bij boer Rijkaart gezien... Dolf heeft zich leelijk verbrand. Dat is maar bij manier van spreken. Ik bedoel, dat hij de vlucht heeft moeten nemen... De kerel had daar een voorname opdracht, niet waar ? En hij laat zich verleiden een ellendige zilveren tasch te stelen, waarvoor hij bijna bij de lurven werd gepakt.

— Hij is dan toch ontsnapt ? vroeg van Rooze haastig.

— Ja, nog juist bĳtijds. Hij is nu bij mij thuis. Stel u voor, dat ze hem eens op de pijnbank gelegd hadden, het zou fraai kunnen geworden zijn voor u, meester.

— Die ezel ! Hij is dus bij u...

— Ja, en ik heb wel lust, om hem naar 't pierenland te zenden.

— Dat ware niet slecht, mompelde van Rooze. De vent deugt niet voor ons. Wel, ja, Brak, moffel hem stilletjes weg.

— Goed, 't zal gebeuren.

En hier werd tot den dood van een man besloten, den knecht der Rijkaarts, als gold het een heel gewone zaak.

Inmiddels stond Jacqueline daar maar als een martelares van den geest, die toen heerschte, van onwetendheid, achterlijkheid, bijgeloof en wreedheid. En men jouwde haar nu uit. Maar ze sloeg den blik niet neer. Verachtelijk keek ze de domme massa aan. Een toch had medelijden met haar. 't Was Mannaert, de pas bevrijde soldaat. Hij dacht aan het lot dier onbekende vrouw..., hij, die zelf ternauwernood aan de wraak van het gerecht was ontsnapt, want zijn veroordeeling kon moeilijk anders genoemd worden dan een wraakneming, waartoe d'Alleira zich van de magistraten bediend had.

Voor een bovenvenster van Prijcke's woning verscheen nu een bevallig gelaat. Adelida had het lawaai gehoord en kwam zien wat er toch gaande was. Zij zag Jacqueline en aan haar kleedij herkende ze haar... Adelida snelde naar beneden. In de gang stond mevrouw Prijcke.

— Moeder, wat gebeurt er met dat meisje ? vroeg ze.

— Dat is Jacqueline, de heks, om wie die schurk Isegrim u ontvoerde, antwoordde de dame. Ha, gij wordt nu gewroken voor dien smaad.

— Zij een heks ! riep Adelida verbleekend. Maar zij was het, die mij bevrijdde !

— Ge raast, kind !

— Neen, moeder ! Zij heeft mij uit dat vreeselijk huis laten vluchten, na mijn bewaker opgesloten te hebben. O, nu begrijp ik het. Ze kon niet verdragen, dat ik om haar leed... Zij kan geen heks zijn !

— Adelida, wees toch voorzichtig ! waarschuwde mevrouw Prijcke. Ontken de hekserij niet.

— Maar zij gedroeg zich zoo edel, moeder ! O, ik moet haar troosten...

— Wat wilt ge doen ?

— Naar haar toegaan !

— Neen, neen... Wees niet zoo roekeloos ! Ge weet niet, wat ge zegt. Denk toch na ! De menschen zouden meenen, dat gij reeds onder haar booze macht staat ! O, gelukkig, daar is uw vader.

Mevrouw Prijcke dwong haar dochter binnen te blijven. De Veurnsche schout drukte zijn kollega de hand en wenschte hem geluk. De heer van Loo vertelde nu, hoe hij Jacqueline op 't spoor geraakt was en haar aangehouden had.

— Dus, gij meent dat zij mijn dochter bevrijd heeft ? vroeg Prijcke.

— Ze bekent het.

— Zonderling ! Adelida werd weggevoerd als gijzelaarster voor die Jacqueline....

— Kunt gij heksenstreken doorgronden ? Nu, ik heb haar hier gebracht, om haar aan 't gerecht over te leveren. Gij zult haar dus van mij over nemen.

— Ja...

Maar zonder haat keek Prijcke de gevangene aan. Hij kon niet vergeten, hoe hij het haar dankte, dat hij zijn dochter veilig teruggekregen had.

— Ik zal haar naar de gevangenis brengen, zei hij. Een oogenblik... ik moet een wacht ontbieden.

De heer Prijcke begaf zich in zijn woning. In de gang stond Adelida nog en ze had de tranen in de oogen.

— O, vader, zei ze, dat meisje heeft mij verlost.

— Ik weet het kind. Gij herkent haar dus als uw bevrijdster.

— Ja. Ik heb innig medelijden met haar.

— Adelida, zwijg toch, waarschuwde haar moeder weer. En tot haar echtgenoot vervolgde de dame :

— Verbeeld u, dat Adelida niet gelooven wil, hoe die gevangene een heks is. Als de menschen zulks hooren, zullen ze beweren, dat ons kind al onder de booze macht is.

De heer Prijcke schrok.

— Ge moet die gedachten verbergen, fluisterde hij tot zijn dochter. Het gerecht zou u ook lastig vallen en u beschuldigen, dat ge eveneens met hekserij behept zijt.

— Maar vader, moet gij haar nu laten verbranden ?

— Ik heb tot plicht haar aan de heksenmeesters over te geven, niet hier, doch te Nieuwpoort. O, ik ben ook blij nu, dat ik haar zaak niet behandelen

moet. Adelida, laat u over haar niet meer uit. Uw moeder heeft gelijk, het is roekeloos. Dat meisje heeft u bevrijd, maar zulks bewijst niet, dat ze zuiver is. De schout van Winoxbergen zegt het ook, dat wij geen heksenstreken kunnen doorgronden. Die schepsels doen zich soms als zeer brave lieden voor, om de overheid te misleiden...

Een wacht van schoutsknechten verscheen nu en omringde den wagen.

— Zij zal dus naar Nieuwpoort moeten, sprak de heer van Loo tot zijn ambtgenoot.

— Ja...

— En de heer van Dillen is daar uit zijn ambt ontzet.

— Ja... hij zal vermoedelijk vandaag reeds vervangen worden door jonker Pol van Rooze...

— Wordt die schout te Nieuwpoort? Een nieuweling dadelijk op zoo'n post...

— Ja, velen zullen ontevreden zijn, maar jonker van Rooze wordt gesteund door de Spaansche overheid...

— O, dan wordt hij het ook...

— 't Zonderlingst is, dat hij dan als magistraat tegenover Wouter van Dillen optreden moet, die hem zelf aanklaagt.

— Ik heb daarvan iets gehoord. Doch is het waar?

— Ja... Wouter van Dillen beweert, dat Pol van Rooze te Brugge de dienstmaagd, die nu vermoord is, wilde meelokken naar Veurne. Maar het is een lam verdedigingsmiddel. Getuigen zeggen, dat Pol toen vroolijk was tegen ieder en met verscheidene meisjes grapjes maakte, maar Roza tot niets oneerlijks verleiden wilde... Toch keur ik het af, dat Pol van Rooze nu als magistraat zou staan tegenover zijn aanklager, maar de Spanjaarden zien zoo nauw niet.

Doch de heer Prijkce mocht zich niet lang ophouden en door de joelende menigte heen reed de wagen thans naar de gevangenis...

Pol van Rooze was met Brak en Karel ook tot daar geslenterd.

— Wouter van Dillen moet nu op de pijnbank liggen, zei hij zacht. Ik zou hem willen hooren piepen... Hoe is het, Brak, wanneer vindt gij nog een nieuw bewijs tegen hem?

— Zoodra gij schout van Nieuwpoort zijt, meester...

— Dat kan vanavond reeds gebeuren. Maar ik moet daarover zwijgen en me bescheiden achteraf houden.

.....

Wouter van Dillen zat nog diep verslagen in de kamer, waar de heemeester hem verbonden had. Hij hoopte, dat Jacqueline nog vrij zou zijn. Maar na een uur keerde de heer Prijkce terug en zei tot de soldaten:

— Ja, het is Jacqueline, de heks van Nieuwpoort, die men juist aangebracht heeft. Zij bekent het zelve. En nu zit ze in de gevangenis!

— En zij was het, die uw dochter redde, dacht Wouter, maar hij mocht dit niet luid zeggen.

Prijkce nam maatregelen, om van Dillen naar Nieuwpoort te laten voeren. Zelf zou hij niet mee gaan. De aanhouding van Jacqueline maakte zijn aanwezigheid te Veurne noodzakelijk. Eenige schoutsknechten moesten den gevangene begeleiden.

EEN LIST.

Isegrim bevond zich te Wulpen, tusschen Veurne en Nieuwpoort. Ook dit dorp lag daar verwoest en onbewoond en in de ruine van een hoeve was een post der samenzweerdere...

— Dus is het waar... Adelida Prijcke is bij haar ouders terug, sprak Isegrim tot Jozef, den voormaligen schoutsknecht van Nieuwpoort... We behoeven er niet aan te twijfelen. Een onzer mannen heeft me het nieuws bevestigd, want hij zag hedenmorgen het meisje met haar verloofde in de St. Walburgakerk van Veurne. Ha, de man van Hondshoote zal verantwoording doen daarover.

— Gelukkig is jonkvrouw Jacqueline veilig te Winoxbergen.

— Ja, maar ik ben een goede borg kwijt... Men vertelt te Veurne, dat een meisje Adelida bevrijd heeft. Zou die oude kerel zich nog laten beet nemen hebben door een of ander lief... Een vreemde kon niet weten, waar onze gevangene zat. Ik heb een bode naar Hondshoote gezonden, om nadere berichten... Nu moet ik naar Coxyde... Zoodus, Jozef, houd hier de oogen open...

— Meester, ik weet uit Nieuwpoort dat ze daar jonker van Dillen op-eischen en zeer zeker zullen ze hem van Veurne uit derwaarts vervoeren. Zal het vandaag of morgen zijn, wij wachten geduldig en bevinden ons hier op een goed punt.

Isegrim gaf nog eenige onderrichtingen en vertrok dan. Hij was nu vermomd als een bejaarde boer.

Jozef zat bij de andere mannen, allen kloeke kerels en wel bewapend. De vroegere schoutsknecht wilde den zoon van den heer van Dillen bevrijden. Van een aanslag op Veurne zelf moest men nu afzien. Daar hield men al te streng de wacht....

Meer dan een uur was verlopen sedert het vertrek van den overste, toen een schildwacht de nadering meldde van een kar, door eenige schoutsdienaren omringd...

— Dat zal jonker Wouter zijn ! riep Jozef... Mannen, ge kent ons plan... Opgepast... het moet lukken... ik ga nu...

Jozef betrad den weg en wandelde vrijmoedig naar het groepje bij het voertuig toe. Hij kende de knechten, vroeger immers kollega's van hem...

— Wel, alle Heiligen, daar is de verdwenene ! riep een van de Veurne-naars, Jozef herkenkend.

Het nieuws, dat de schoutsknecht van Nieuwpoort naar Loo gezonden was en niet meer terugkeerde, in den nacht, toen Isegrim daar zoo veel spel maakte, had vooral in de kringen van het gerecht diepen indruk gemaakt. Men hoorde niets meer van Jozef en meende, dat hij op de een of andere wijze aan zijn eind gekomen was.

En nu zagen de knechten van den heer Prijcke hem. Opgewonden omringden ze hem.

— Waar komt gij nu uitgekropen ? vroeg men hem.

A. HANS

De Heks van Nieuwpoort

Uitgaaf B. H. HANS, Contich.